

Η ΠΕΤΡΑ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

*Σὲ πέτρα τοῦ βουνοῦ παραρριμμένη
Λουλοῦδι ζηλευτὸ μὲ χάρι ἀνθίζει
Τὴν ἄχαρη τὴν πέτρ' αὐτὸ μορφαίνει
Κ' ἐκείνη τῇ δροσιά της τοῦ χαρίζει.*

*Ψυχὴ τοῦ πόνου σκλάβα τάχα μιὰ
Θὰ βρῆς καὶ σὺ σὲ ἄλλη ἐρημιὰ
Παρόμοια ἀρμονία καὶ γαλήνη;
Σὰν στὸ βουνό, τὸ λούλουδο κ' ἡ πέτρα ἐκείνη;*

ΒΕΓΑΣ

G. D'ANNUNZIO

ΤΟ ΠΑΛΗΚΑΡΙ

Δὲν εἶχε πολλὴ ὥρα ποῦ τὰ μεγάλα λάβαρα τοῦ Ἁγίου Γονζάλβου, ποῦ τὰ κρατοῦσαν ἄντρες μὲ ἡράκλειο ἀνάστημα, ἥλιοκαμένο πρόσωπο καὶ μὲ φλέβες φουσκωμένες ἀπὸ δύναμη, ἐφάνηκαν σ' τὴν πλατεῖα κ' ἐκυμάτιζαν ἐλαφρὰ στὸν ἀέρα.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μασκαλίνου ἐγιόρταζαν ἐκείνη τὴν ἡμέρα τοῦ Σεπτέμβρη μὲ ἀσυνήθιστη χαρά. Ἡ ψυχὴς των ἔκαιαν ἀπὸ ἀνίκητο πάθος ἀγάπης γιὰ τὸν ἅγιο. Ὅλο τὸ χωριὸ ἐπρόσφερε ἐκείνη τὴν ἡμέρα τὸν πεῖθό μεγάλο σεβασμὸ στὸν πολιοῦχο του. Στους δρόμους ἦ γυναικες εἶχαν ἀπλώσει τὰ νυφικά των φορέματα ἀπὸ τὸ ἓνα παράθυρο ὡς τᾶλλο κ' οἱ ἄντρες εἶχαν στολίσει τῆς πόρτες μὲ πρασινάδες καὶ στὰ κατώφλια τῶν σπιτιῶν εἶχαν σκορπίσει λουλούδια. Καὶ καθὼς φυσοῦσε ὁ μπάτης, πηγαινορχότανε ἓνας ἀτέλειωτος κυματισμὸς ποῦ ἐμίγνε κ' ἐθάμπωνε ὅλο τὸν κόσμο.

Ἡ πομπὴ ἐξακολουθοῦσε νὰ ξετυλίγεται ἀπὸ τὸ νάρθηκα ὡς τὴν πλατεῖα.

Στὸ ἱερὸ μπροστά, ὁπτῶ ἄντρες, ἐπίτηδες διωρισμένοι, περίμεναν τὴ στιγμή νὰ σηκώ-

σουν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἁγίου Γονζάλβου. Τοὺς ἔλεγαν: Γιάννη Κοῦρο, Οὐμμάιτο, Ἀττίλα, Βιτσένζιο Γκουάνο, Ρότκιο ντὲ Τσεούζο, Βενεδέττο Γκαλάντε, Βιάγκιο ντὲ Κλίχη καὶ Γιάννη Σεντσαπαούρα. Ἐστέκοντο ὄρθιοι, χωρὶς νὰ μιλοῦν, στενοχωρημένοι ἀπὸ τὸ ἀξίωμα τῆς ὑπηρεσίας των καὶ μὲ ιδέες σκοτεινὲς καὶ ἀβέβαιες σ' τὸ κεφάλι. Ἦσαν ὅμως πάρα πολὺ δυνατοὶ τὰ μάτια των ἔστραφταν ἀπὸ φωτιὲς φανατισμοῦ καὶ τ' αὐτιά των ἦσαν στολισμένα μὲ δυνὸ χρυσοὺς χαλκάδες, σὰν τὰ σκουλαρίκια τῶν γυναικῶν. Κάποτε-κάποτε ἦ ἔσφιγγαν τῆς γροθιὲς των, σὰν νὰ ἤθελαν νὰ μετρήσουν μ' αὐτὸ τὴ δύναμή των, ἢ ἄλλαζαν ἀπὸ κανένα κρυφὸ χαμόγελο.

Τὸ κούφιο τᾶγαλμα τοῦ Ἁγίου, ἀπὸ μπροῦν-τσο μαυρουδερό, μὲ χέρια καὶ κεφάλι ἀσημένια, ἦτο πελώριο καὶ πολὺ βαρὺ.

Ὁ Ἀττίλας ἐρωτᾷ:

— Ἐ! εἴμαστε;

Τριγύρω τους, ὁ ἓνας ἔσπρωχνε τὸν ἄλλο γιὰ νὰ δῇ. Ἡ γυνή τους χρωματιστὲς πόρτες τῆς Ἐκκλησίας, σὲ κάθε φύσημα τοῦ ἀγέρα, ἐχρο-

τοῦσαν. Ὅλη ἡ ἐκκλησία εἶχε γεμίσει ἀπὸ κα-
πνὸ λιβανίου καὶ μοσχολίβανου. Κάποτε ἄκου-
αν τὴ μουσικὴ καὶ κάποτε κανεὶς δὲν ἄ-
κουε τίποτε. Σ' αὐτὴ τὴ θρήσκεια ὀγλο-
βοή, κάποια κρυφὴ περηφάνεια γεννήθηκε σ'
τῆς καρδιᾶς τῶν ὀκτῶ συντρόφων. Ἦσαν ἔτοι-
μοι καὶ ἀπλώσαν τὰ χέρια τους.

Ὁ Ἀττίλας φωνάζει.

— Ἐνα!... δύο!... τρία!...

Κι ὅλοι μαζί ἐβαλλαν τὰ δυνατά των γιὰ
νὰ σηκώσουν τὸ ἄγαλμα ἀπὸ τὴν Ἀγία Τρά-
πεζα, ἀλλὰ τὸ βάρος του ἦτο μεγάλο καὶ ἐπά-
νω σ' τὴν προσπάθειά των τὸ ἄγαλμα γύρισεν
ἀριστερά. Οἱ ἄντρες δὲν εἶχαν ἀκόμη προφθάσει
νὰ τὸ πιάσουν μὲ τὰ χέρια των καλά. Ἐβαλλαν
τὰ δυνατά των γιὰ νὰ τὸ ξαναστήσουν ὀρθοί
στὴ θέσῃ του ἀλλ' ἦτο τόσο βαρὺ ποῦ τοὺς
ἐλίγισε τὰ κορμιά. Ὁ Βιάγκο καὶ ὁ Κοῦρο
πειὸ ἀδέξιοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους τραβήχτηκαν καὶ
τὸ ἄγαλμα ἔπεσεν ἀπὸ τὸ μέρος των μὲ μεγάλη
ὀρμη. Ὁ Οὐμμάλιτο ἔβγαλε μιὰ κραυγὴ μὲ
τρόμο.

— Προσέξτε! προσέξτε! ἐφώναζεν ὁ κό-
σμος τριγύρω τους, τὴν ὥρα ποῦ εἶδε τὸν ἅγιο
σὲ κίνδυνο, ἀλλ' ὁ μεγάλος θόρυβος ποῦ ἐγί-
νετο στὴν πλατεῖα δὲν ἄφισε τὰ λόγια ν' ἀκου-
στούν.

Ὁ Οὐμμάλιτο ἔπεσε στὰ γόνατα μὲ τὸ δεξιὸ
χέρι πιασμένο κάτω ἀπὸ τὸ μπρουνζίνου ἄγαλμα.
Σ' αὐτὴ τὴ θέσῃ, χωρὶς νὰ σηκωθῇ, ἐκίπταξε
τὸ φυλακισμένο του χέρι μ' ὀδάνυχτα καὶ γ μάτα
πόνο καὶ ἀγωνία μάτια, χωρὶς νὰ βγάλῃ μιλιὰ.
Μερικὲς σταλαγματιᾶς αἷμα ἐλέρωσαν τὴν Ἀγία
Τράπεζα.

Οἱ σύντροφοί του ἐπροσπάθησαν ἀκόμα μιὰ
φορὰ ὅλοι μαζί γιὰ νὰ σηκώσουν τὸν ὄγκον ἐκεῖνο
ποῦ τὸν βασάνιζε, ἀλλὰ δὲν ἦτο εὐκόλο. Στὴν
ἀγωνία αὐτὴ τοῦ βασανισμοῦ ὁ Οὐμμάλιτο
ἐδάγκανε τὰ χεῖλια του, καὶ σ' αὐτὴ τὴ θέα
ἡ γυναῖκες ἀνατρίχιαζαν.

Ἐπὶ τέλους κατῴρθωσαν νὰ τὸ σηκώσουν καὶ
ὁ Οὐμμάλιτο ἐτραβήξε τὸ χέρι του κομματια-
σμένο, αἱματωμένο καὶ ἀγνώριστο.

— Πήγαινε σπίτισον! πήγαινε σπίτι σου! τοῦ
ἐφώναζαν καὶ τὸν ἐσπρωχναν πρὸς τὴν πόρτα
τῆς ἐκκλησίας.

Μιὰ γυναῖκα ἔβγαλε τὴν ποδιά της καὶ τοῦ

τὴν ἔδωσε γιὰ νὰ δέσῃ τὸ χέρι του. Ὁ Οὐμ-
μάλιτο ὅμως ἀρνήθηκε νὰ τὴν πάρῃ καὶ χω-
ρὶς νὰ λέγῃ τίποτε, ἔβλεπε μερικὸν ἀν-
θρώπου νὰ τρέχουν καὶ νὰ φιλονεικοῦν τρι-
γύρω στ' ἄγαλμα.

— Εἶν' ἡ σειρά μου!

— Ὁχι, εἶν' ἡ δική μου!

— Ὁχι! ὄχι! δική μου!

Ὁ Τσίγκο Πόννος, ὁ Ματτίας Σκαφαρόλα
καὶ ὁ Τομάσσος ντὲ Κληχλὶ ἐπολεμοῦσαν ποιὸς
νὰ πάρῃ τὴ θέσῃ τοῦ Οὐμμάλιτο, τοῦ ὀγδόου
δηλαδὴ συντρόφου.

Ὁ Οὐμμάλιτο πλησίασε τοὺς ἀνθρώπους
αὐτοὺς ποῦ πολεμοῦσαν. Τὸ σπασμένο χέρι του
κρεμότανε καὶ μὲ τ' ἄλλο ἀνοίγε δρόμο.

— Ἡ θέσις εἶνε δική μου, εἶπε μονάχα καὶ ἐ-
πρόβαλλε τὸν ἀριστερόν ὦμο γιὰ νὰ βαστάξῃ
τὸν ἅγιο τῆς ἐνωρίας του. Ἐσφιγγε τὰ δόντια
του καὶ προσπαθοῦσε μ' ἄγρια θέληση νὰ κρύψῃ
τοὺς πόνους του.

— Τι θέλεις νὰ κάμῃς τὸν ἐρωτᾷ ὁ Ἀττίλας.

— Θὰ κάμω ὅτι προστάζει ὁ ἅγιός μου, ἀ-
πάντησε ἐκεῖνος.

Κι ἄρχισε ν' ἀκολουθᾷ τοὺς ἄλλους. Ὁ
κόσμος μὲ θαυμασμό τὸν ἔβλεπε νὰ περνᾷ.
Κάθε φορὰ ποῦ κανένας ἔβλεπε νὰ τρέχῃ αἷμα
ἀπὸ τὸ λαβωμένο χέρι του τὸν ἐρωτοῦσε ὅτὸ
δρόμο.

— Τι ἔχεις Οὐμμάλιτο;

Αὐτὸς δὲν ἀπαντοῦσε. Περπατοῦσε μονάχα
μπροστὰ μὲ τὸ κεφάλι σκυμμένο, σύμφωνα μὲ
τὴ μουσικὴ, καὶ μ' ὀλίγη σύγχυση, κάτω ἀπὸ
τὰ πολύτιμα νυφικὰ ρούχα ποῦ ἐκνυμάτιζαν
ὅτὸν ἀέρα, ἀνάμεσα ὅτὸ πλῆθος ποῦ ὀλοένα
καὶ αὖξανε.

Ξάφνου σ' ἓνα δρόμο πέφτει, καὶ ὁ Ἅγιος
σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμὴ, κουνίθηκε λίγο καὶ
ἔπειτα ξανάρχισε τὸ δρόμο του. Ὁ Ματτίας
Σκαφαρόλα ἐπῆρε τὴν ἰδρυμένην θέσῃ. Δύο συγ-
γενεῖς ἐσήκωσαν τὸν ἀναίσθητο ἄνθρωπό τους
καὶ τὸν ἔφεραν σ' ἓνα γειτονικὸ σπίτι.

Ἡ γορᾷ Ἄννα ντὲ Τσεούζο, ἱκανὴ γιὰ νὰ
γιατρέυῃ πληγές, ἐκίπταξε τὸ αἱματωμένο χέρι
καὶ ἔπειτα κούνισε τὸ κεφάλι της ἀπελπιστικᾶ.

— Δὲ μπορῶ νὰ κάμω τίποτε, εἶπεν ἡ γορᾷ.

Ἡ τέχνη της δὲν τὴ βοηθοῦσε σ' αὐτὴ τὴν
περίστασι.

Ὁ Οὐμμάλιτο σὲ λίγο ἀνέλαβε τὰς ἀσιδήσεις του μὰ δὲν εἶπε λέξη. Καθισμένος ἐθωροῦσεν ἡσυχά τὴν πληγὴν του. Τὸ χέρι του ἦτο κρεμασμένο, ἀγιάτρευτο, μὲ κόκκαλα σπασμένα.

Δυὸ-τρεῖς χωρικοὶ ἦλθαν νὰ ἰδοῦν τὸν πληγωμένο.

Καθένας μ' ἓνα κίνημα ἢ μ' ἓνα λόγο ἔλεγε τὴν ἰδέα του.

— Ποιὸς ἔφερε τὸν Ἅγιο ρώτησεν ὁ Οὐμμάλιτο.

— Ὁ Ματτίας, τοῦ ἀπάντησαν.

— Τί κάμνουν αὐτὴ τὴν ὥρα;

— Ψάλλουν τὸν ἑσπερινὸ ἀποκρίθηκαν.

Οἱ χωρικοὶ τὸν ἐχαιρέτισαν κι ἔφυγαν γιὰ τὸν ἑσπερινό. Ἡ καμπάνες προσκαλοῦσαν τοὺς πιστοὺς στὴν ἐκκλησίαν.

Ἐνας συγγενὴς του ἔβαλεν ἐκεῖ κοντὰ ἓνα κουβὰ μὲ κρύο νερὸ καὶ τοῦ εἶπε:

— Πλύνε τὸ χέρι σου. Ἀπόψε θὰ γυρίσωμεν ὀλίγον ἀργὰ γιατί θὰ πᾶμε ν' ἀκούσωμε τὸν ἑσπερινό.

Ὁ Οὐμμάλιτο ἔμεινε μόνος του. Ἡ καμπάνες ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ χτυποῦσαν δυνατώτερα καὶ ποῖο γρήγορα. Ἀρχίζε νὰ ξημερώνῃ. Μιὰ ἐλγὰ, δαρμένη ἀπὸ τὸν ἄνεμο, χτυποῦσε τὰ κλώνια τῆς στοῦ χαμηλὸ παραθύρου.

Ὁ Οὐμμάλιτο πάντα καθισμένος ἄρχισε νὰ πλύνῃ τὸ χέρι του. Πεῖο τρομαχτικὸ ἐφαίνετο τὸ πάθημα τὴν ὥρα ποῦ τὸ παγωμένο αἷμα ἔπεφτε κομμάτια, κομμάτια.

Ὁ Οὐμμάλιτο σκέφθηκε.

— Τίποτε δὲν ὠφελεῖ. Τὸ χέρι μου εἶνε χαμένο. Ἅγιε Γονζάλβε μου σοῦ τὸ χαρίζω.

Πῆρε, λοιπὸν, ἓνα μαχαῖρι κ' ἐβγῆκεν ἀπὸ τὸ σπῖτι. Οἱ δρόμοι ἦσαν ἔρημοι. Ὅλ' οἱ πιστοὶ ἦσαν στὴν ἐκκλησίαν. Πάνω ἀπὸ τὲς στέγες ἔπλεαν τὰ μενεξεδένια σύννεφα τοῦ Σεπτέμβρη ποῦχουν τὰ σχήματα κάθε ζώου.

Στὴν ἐκκλησίαν, στοὺς ἤχους τῶν ὁργάνων, τὸ μαζεμένο πλῆθος ἔψαλλε σὲ τακτικά διαστήματα. Μία ἀνυπόφορη ζέστη ἔβγαυε ἀπ' τὰνθρώπινα κορμιά κι ἀπὸ τῆς φλόγης τῶν κεριοῦν. Τὸ ἀσημένιο κεφάλι τοῦ Ἁγίου σπινθηροβολοῦσε στὸν αἶρα σὰν φάρος.

Ὁ Οὐμμάλιτο μῆλκε. Μέσα στοῦ γενικὸ θαυμασμό, ἐπερπάτησεν ὡς τὴν Ἅγια Τράπεζα καὶ μὲ καθαρὴ φωνὴ καὶ τὸ μαχαῖρι στάριστερὸ χέρι εἶπε:

— Ἅγιε Γονζάλβε μου σοῦ τὸ χαρίζω. Κι ἄρχισε νὰ πελεκᾷ τριγύρω στοῦ δεξιὸν καρπὸ, σιγὰ-σιγὰ, μπροστὰ σὲ ὅλο τὸ ἐκκλησίασμα ποῦ ἀνατρίχιαζεν ἀπὸ φρίκη. Σὲ λίγο τὸ ἄμορφο χέρι ἄρχισε νὰ ξεχωρίζῃ σ' ἓνα αἱματένιο χεῖμαρρο. Ἐνα δευτερόλεπτο κρατήθηκε κρεμασμένο ἀπὸ τῆς τελευταῖες ἴνες, κ' ἔπειτα ἔπεσε στοῦ μπρούτζινου δίσκου ποῦ ἦταν μπροστὰ στὰ πόδια τοῦ Ἁγίου γιὰ νὰ μαζεῦσουν ἐλεημοσύνη.

Τότε ὁ Οὐμμάλιτο σήκωσε τὸ κομμένο του χέρι κ' εἶπεν ἀκόμα μιὰ φορὰ μὲ καθαρὴ καὶ ξάστερη φωνή.

— Ἅγιε Γονζάλβε μου σοῦ τὸ ἀφιερώνω.

